

• ANALİZ

Türk Savunma Sanayiinin Ekonomik Dönüşümü

Harun Türker Kara

TÜRK SAVUNMA SANAYİİNİN EKONOMİK DÖNÜŞÜMÜ

HARUN TÜRKER KARA

COPYRIGHT © 2026

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.

ISBN: 978-625-5703-58-3

Editörya: Ebrar Üzümcü, Berrin Afacan, Mustafa Said İşeri
Mizanpaj: Said Demirtaş

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüpsultan 34050 İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstrasse 1, 10117 Berlin GERMANY
berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM
Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET | 7

GİRİŞ: SAVUNMA HARCAMALARININ KÜRESEL EKONOMİYE ETKİSİ | 9

TÜRKİYE VE DÜNYADA SAVUNMA HARCAMALARINA BAKIŞ | 11

TÜRKİYE'NİN SAVUNMA SANAYİNDE LİDER FİRMALAR VE EKONOMİK ETKİLERİ | 19

SONUÇ | 25

Bu analiz, Türk savunma sanayiinin 2009-2025 dönemindeki performansını küresel savunma harcamalarındaki eğilimler ve Türkiye'nin savunma politikalarındaki dönüşüm çerçevesinde ekonomik açıdan incelemektedir.

ÖZET

Son yıllarda küresel güvenlik ortamında yaşanan dönüşümler, savunma sanayiini milli güvenlik politikalarının bir unsuru olmanın yanı sıra ekonomik büyüme, teknolojik dönüşüm ve uluslararası rekabet gücü açısından stratejik bir sektör haline getirmiştir. Küresel ölçekte yaşanan savaşlar ve jeopolitik gerilimler, tedarik zincirlerinde yaşanan kırılmalar ve büyük güç rekabetinin yeniden yükselişe geçmesi, dünya genelinde savunma harcamaları ve savunma sanayii yatırımlarının hızlanmasına neden olmuştur. Bu yeni konjonktürde ülkeler savunma harcamalarını yerli üretim kapasitesi, teknoloji geliştirme ve ihracat performansının hızlandırıcısı olarak değerlendirmektedir.

Türkiye son yirmi yılda savunma sanayiini ekonomik ve teknolojik kalkınma stratejisinin önemli bileşenlerinden biri olarak konumlandırmıştır. Özellikle 2000-2010 döneminin ortalarından itibaren uygulanan yerleşme politikaları, araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yatırımları ve geniş bir yelpazedeki projeler sonucunda sektörün üretim kapasitesi, ihracat kabiliyeti ve uluslararası görünürlüğü belirgin biçimde artmıştır. Savunma sanayiinde elde edilen kazanımlar güvenlik alanıyla sınırlı kalmayarak yüksek teknoloji üretimi, nitelikli istihdam, mühendislik kapasitesi, ihracat gelirleri ve sanayi ekosisteminin gelişimi üzerinde de pozitif etkiler meydana getirmiştir. Bu nedenle Türk savunma sanayiinin performansı savunma politikalarının yanı sıra sanayileşme ve kalkınma perspektifleriyle de değerlendirilmesi gereken önemli bir başarı hikayesidir.

Bu analiz, Türk savunma sanayiinin 2009-2025 dönemindeki performansını küresel savunma harcamalarındaki eğilimler ve Türkiye'nin savunma politikalarındaki dönüşüm çerçevesinde ekonomik açıdan incelemektedir. Çalışmada öncelikle savunma harcamalarının ekonomi üzerindeki etkileri ve aktarım mekanizmaları ele alınmakta ardından Türkiye'nin savunma harcamalarındaki gelişimi NATO ve küresel eğilimlerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca savunma ihracatı, yerlilik oranı ve uluslararası rekabet göstergeleri üzerinden sektörün yapısal dönüşümü analiz edilmekte ve son olarak ASELSAN, TUSAŞ, ROKETSAN, HAVELSAN ve TUSAŞ Motor gibi sektörün önde gelen kuruluşlarının üretim, satış, ihracat ve kurumsal performansları incelenmektedir.

Analizin temel amacı, Türk savunma sanayiinin son dönemdeki yükselişinin arkasındaki ekonomik dinamikleri ortaya koymak ve sektörün Türkiye ekonomisindeki değişen konumunu veriler ışığında değerlendirmektir. Bu doğrultuda geniş ölçekli bir veri seti ile kapsamlı bir değerlendirme sunulmaktadır.

GİRİŞ: SAVUNMA HARCAMALARININ KÜRESEL EKONOMİYE ETKİSİ

Savunma harcamalarındaki artışın ekonomiye yansımaları, birbirini besleyen ve kısa dönemli talep etkilerinden uzun dönemli yapısal sonuçlara uzanan çok aşamalı bir aktarım mekanizması üzerinden gerçekleşmektedir. Bu mekanizmanın başlangıcı harcama artışının kompozisyonuyla şekillenmektedir. Savunma bütçesindeki genişlemenin personel giderleri, lojistik faaliyetler ve bakım onarım harcamaları gibi cari nitelikli kalemlerde yoğunlaşması ile altyapı, teknoloji geliştirme, Ar-Ge ve üretim kapasitesini artıran yatırım harcamalarında yoğunlaşması arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Harcama kompozisyonu, savunma harcamalarının ekonomi üzerindeki etkilerinin büyüklüğünü, süresini ve yönünü belirleyen temel unsur olarak ortaya çıkmaktadır.¹

Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund, IMF) tarafından geliştirilen aktarım mekanizmasına göre ilk aşamada savunma harcamalarındaki artış toplam talebe ivme kazandırmakta ve üretim kapasitesinin daha yoğun kullanılması ile istihdamın artmasına katkı sağlamaktadır. Bu durum ekonomide atıl kapasitenin bulunduğu dönemlerde büyümeyi destekleyici bir işlev görürken kapasite kullanım oranlarının yüksek olduğu koşullarda diğer sektörlerde yatırım ve üretim olanaklarının daralmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle savunma harcamalarının kısa dönem etkileri sadece talep genişlemesiyle sınırlı kalmamaktadır.

¹ "World Economic Outlook: Global Economy in the Shadow of War", IMF, (Nisan 2026), s. 51, erişim 22 Haziran 2026, <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2026/april/english/text.pdf>.

Kaynak: "World Economic Outlook: Global Economy in the Shadow of War" başlıklı IMF verilerinden yararlanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

Aktarım mekanizmasının ikinci aşamasında toplam talepteki genişleme enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturabilmektedir. Savunma harcamalarındaki artışın kısa dönemde üretim ve gelir üzerinde olumlu etkiler oluşturması beklenirken üretim kapasitesinin sınırlı olduğu durumlarda bu genişleme enflasyonist baskıları da beraberinde getirebilmektedir. Talep artışının yurt içi üretimle karşılanamadığı durumlarda ise ithalat talebi yükselmekte ve savunma harcamalarının etkisi dış denge kanalına taşınmaktadır.

Dış denge kanalı, savunma harcamalarının ithal girdi bağımlılığına bağlı olarak şekillenmektedir. Savunma üretiminde kullanılan ara malı, teknoloji ve ekipmanların önemli ölçüde dış kaynaklardan temin edildiği ekonomilerde harcama artışı ithalatı yükseltmekte ve cari işlemler dengesi üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu durum özellikle rezerv baskısı yaşayan ekonomilerde döviz talebinin artmasına, kur oynaklığının yükselmesine ve makroekonomik kırılganlıkların güçlenmesine neden olabilmektedir. Buna karşılık savunma sanayiinde yerli üretim kapasitesinin geliştirilmesi harcama artışının daha büyük bölümünün milli gelir içinde kalmasını sağlamaktadır. Türkiye'de son yıllarda savunma sanayiinde yerlilik oranının yükselmesi, dış denge kanalının olumsuz etkilerini bertaraf eden önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Savunma harcamalarının orta vadeli etkileri ise üretkenlik ve teknolojik dönüşüm mekanizmaları üzerinden ortaya çıkmaktadır. Özellikle Ar-Ge faaliyetleri, ileri teknoloji üretimi ve bilgi birikimi, savunma sektöründe oluşan yeniliklerin sivil sektörlerle yayılmasına olanak tanımaktadır. Bu süreç iktisadi verimliliğin artmasına ve ekonominin potansiyel üretim kapasitesinin genişlemesine katkı sağlayabilmektedir. Savunma harcamalarının büyüme üzerindeki kalıcı etkileri büyük ölçüde bu teknoloji ve verimlilik aktarımının başarısına bağlıdır. Türkiye özelinde Ar-Ge harcamalarının önemi bu noktada öne çıkmaktadır.

Aktarım mekanizmasının bir diğer önemli boyutu finansman ve sürdürülebilirlik kanalıdır. Savunma harcamalarındaki artışın bütçe açıkları yoluyla finanse edilmesi kamu borç stokunun büyümesine ve borçlanma maliyetlerinin yükselmesine neden olabilmektedir. Bu durumda özel sektör yatırımları üzerinde dışlayıcı etkiler ortaya çıkabilmektedir. Harcamaların vergi gelirleri veya bütçe içi kaynak aktarımı ile finanse edilmesi halinde ise kamu borcu üzerindeki baskı azalırken maliyetler hanehalkı tüketimi veya diğer kamu hizmetleri üzerinde yoğunlaşabilmektedir. Dolayısıyla savunma harcamalarının makroekonomik sonuçları harcamanın nominal tutarının yanı sıra finansman yöntemine de bağlıdır. Bu noktada savunma harcamalarının tüketim veya yatırım niteliği taşıması, yerli veya ithal üretime dayanması ve teknoloji geliştirme kapasitesi oluşturup oluşturmaması uzun dönemli ekonomik sonuçları belirleyen temel faktörler haline gelmektedir.

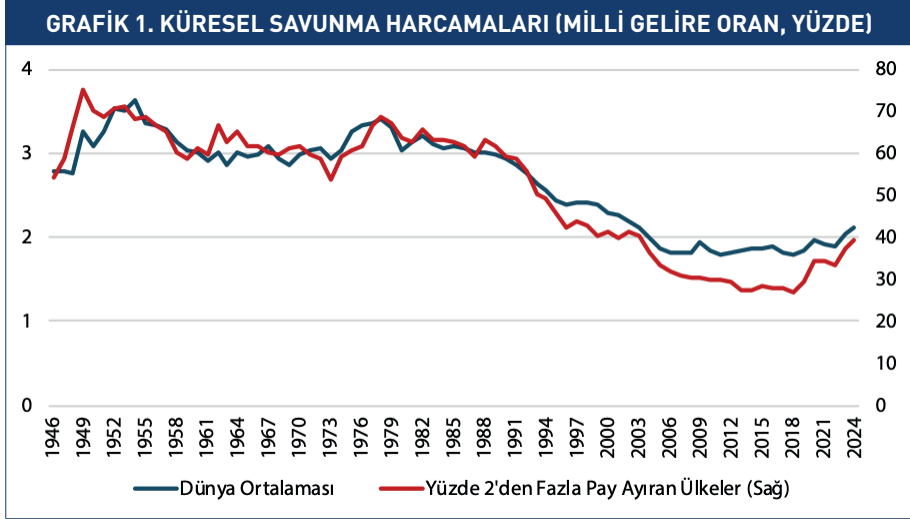
Türkiye örneğinde savunma sanayiinde yerli ve milli üretim kapasitesinin güçlendirilmesi, hem dış denge üzerindeki baskıların azaltılması hem de savunma harcamalarının teknoloji ve verimlilik kazanımları yoluyla ekonomik kalkınmaya katkı sağlaması açılarından stratejik bir rol üstlenmektedir.

Sonuç olarak savunma harcamalarının ekonomik etkileri, harcamanın büyüklüğünden ziyade bileşimi, finansman yöntemi ve üretim yapısıyla kurduğu ilişkiye bağlı olarak şekillenmektedir. Kısa dönemde toplam talep, üretim ve istihdamı destekleyen savunma harcamaları orta ve uzun dönemlerde dış denge, kamu maliyesi, verimlilik ve teknolojik dönüşüm kanalları üzerinden ekonominin genel performansını etkilemektedir. Bu nedenle savunma harcamalarının ekonomik sonuçları tek yönlü değildir. Savunma harcamalarının tüketim veya yatırım niteliği taşıması, ithal girdilere bağımlılık düzeyi ve teknoloji üretme kapasitesi oluşturacağı etkiler açısından önem taşımaktadır. Özellikle yerli üretim, Ar-Ge ve yüksek teknoloji yatırımlarına dayanan bir savunma sanayii yapısı, savunma harcamalarının dış denge ve borç dinamikleri üzerindeki olası maliyetlerini azaltırken verimlilik artışları ve teknolojik yayılımlar yoluyla ekonomik kalkınmayı destekleyebilmektedir. Bu çerçevede savunma harcamalarının sürdürülebilir büyümeye katkısı, sadece güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasına değil aynı zamanda bu harcamaların yerli üretim kapasitesi ve teknolojik yetkinliği güçlendirecek şekilde tasarlanmasına bağlıdır.

TÜRKİYE VE DÜNYADA SAVUNMA HARCAMALARINA BAKIŞ

Küresel savunma harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) içindeki ortalama payı ile savunma harcamaları GSYH'nin yüzde 2'sini aşan ülkelerin toplam ülkeler içindeki oranı incelendiğinde (Grafik 1), savunma harcamalarının İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde uzun süre yüksek seviyelerde seyrettiği gö-

rılmaktadır. Özellikle Soğuk Savaş döneminde savunma harcamalarının dünya ortalaması büyük ölçüde GSYH'nin yüzde 3-4'ü bandında istikrar kazanmıştır. Bu dönemdeki çift kutuplu uluslararası sistem ve bloklar arası askeri rekabet, savunma bütçelerinin yüksek düzeylerde korunmasına neden olmuştur.

Kaynak: "World Economic Outlook Database", IMF, (Nisan 2026), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2026/april/english/text.pdf>; "Military Expenditure Database", Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), (2025), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.sipri.org/databases/milex>.

1990'ların başında Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte küresel güvenlik ortamında meydana gelen dönüşüm savunma harcamalarında belirgin bir gerilemeye yol açmıştır. "Barış temettüsü"² olarak tanımlanan bu süreçte birçok ülke savunma bütçelerini azaltmış ve kamu kaynaklarını ekonomik ve sosyal alanlara yönlendirmiştir. Sonuç olarak dünya ortalaması savunma harcamalarının GSYH içindeki payı sürekli bir düşüş eğilimi göstererek 2010'larda yaklaşık yüzde 2 seviyesine kadar gerilemiştir.

Bununla birlikte 2010'ların ikinci yarısından itibaren uluslararası sistemde artan jeopolitik rekabet, bölgesel çatışmalar, artan güvenlik riskleri ve büyük güçler arasındaki stratejik gerilimler savunma harcamalarının yeniden yükselişe geçmesine neden olmuştur. Özellikle 2020 sonrasında yaşanan güvenlik gelişmeleri, birçok ülkenin savunma bütçelerini artırmasına yol açmış ve küresel ortalamada yukarı yönlü bir ivme ortaya çıkarmıştır.

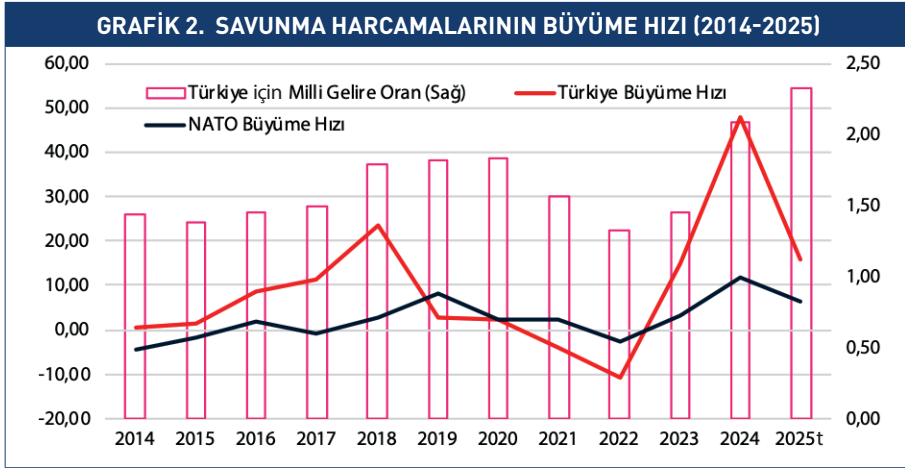
Savunma harcamalarının GSYH'nin yüzde 2'sini aştığı ülkelerin oranı da benzer bir dinamik sergilemektedir. 1950'lerde ülkelerin yaklaşık yüzde 70'i bu eşik üzerinde savunma harcaması gerçekleştirirken Soğuk Savaş sonrasında söz konusu oran kademeli olarak azalmış ve 2010'larda yüzde 30 seviyelerine kadar gerilemiştir. Ancak son dönemde uluslararası güvenlik ortamındaki bozulma ve

² Kavramın detayları ve ekonomik etkisini anlamak için bkz. Malcolm D. Knight, Delano Villanueva ve Norman Loayza, "The Peace Dividend: Military Spending Cuts and Economic Growth", *IMF Working Paper* 53 (1995).

artan askeri tehdit algıları nedeniyle bu eğilim tersine dönmüş; yüzde 2 eşliğinin üzerinde savunma harcaması yapan ülkelerin oranı 2024 itibarıyla yaklaşık yüzde 40 düzeyine yükselmiştir.

Sonuç olarak küresel savunma harcamalarının seyri uluslararası güvenlik mimarisindeki dönüşümlerle yakından ilişkilidir. Soğuk Savaş sonrası dönemde gözlenen savunma harcamalarındaki azalma eğilimi son yıllarda artan jeopolitik riskler ve güvenlik tehditleri nedeniyle yerini yeniden yükselen bir savunma harcaması döngüsüne bırakmıştır.

Türkiye'nin savunma harcamalarının milli gelire oranının 2014-2025 döneminde istikrarlı bir yükselişe geçtiği görülmektedir. 2014'te yaklaşık yüzde 1 düzeyinde bulunan oran, dönem boyunca kademeli olarak artarak 2025'te yüzde 2,5 seviyesine yaklaşmıştır (Grafik 2). Özellikle 2022 sonrasında gözlenen hızlanma, savunma harcamalarının Türkiye ekonomisi içerisindeki ağırlığının belirgin biçimde arttığına işaret etmektedir. Bu görünüm, savunma alanındaki kapasite geliştirme politikalarının ve savunma sanayii yatırımlarının bütçe öncelikleri içerisinde daha fazla yer almaya başladığını da göstermektedir.

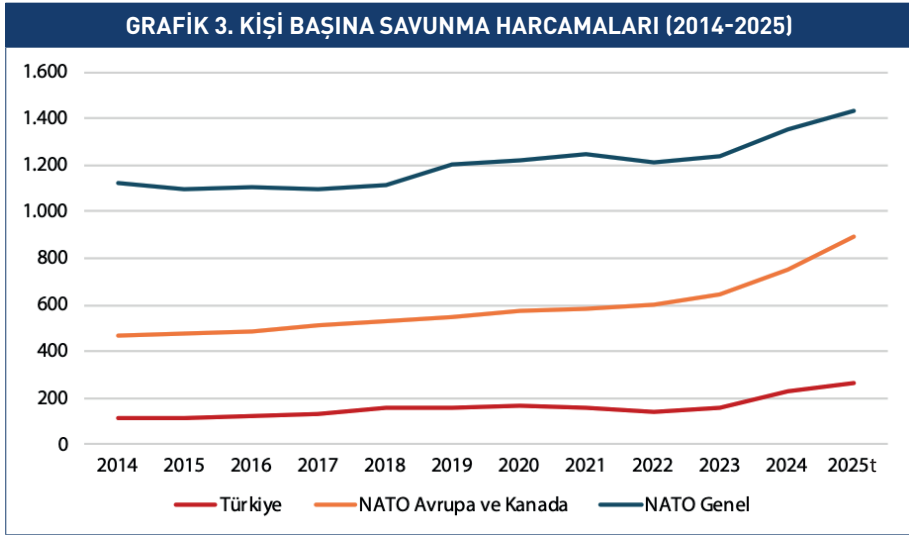
Kaynak: "Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2025)", NATO, (Haziran 2025), s. 62, erişim 22 Haziran 2026, <https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/publications-and-reports/annual-reports/sgar25-en.pdf>.

* t: tahmin edilen veri

Savunma harcamalarının büyüme hızları açısından değerlendirildiğinde ise Türkiye'nin NATO ortalamasına kıyasla daha yüksek ancak görece olarak yüksek sapmaya sahip bir performans sergilediği dikkat çekmektedir. Türkiye'de savunma harcamalarının büyüme hızı 2018'de yaklaşık yüzde 24'e ulaşırken 2022'de yaklaşık yüzde 10 oranında daralmıştır. Buna karşın 2024'te büyüme hızı yaklaşık yüzde 48 ile döneminin en yüksek seviyesine çıkmış, 2025'te ise yüzde 16 civarında gerçekleşmiştir. NATO ortalaması ise aynı dönemde genel olarak yüzde 4 ile yüzde 12 bandında seyretmiştir. Bu durum, Türkiye'nin savunma harcamalarının uluslararası ortalamalara kıyasla daha dinamik olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak savunma harcamalarının milli gelire oranındaki sürekli yükseliş ile harcama artışındaki ivmelenme Türkiye'nin son yıllarda savunma kapasitesini artırmaya yönelik uzun vadeli bir strateji izlediğini göstermektedir. Özellikle 2023 sonrasında gözlenen güçlü artışlar, savunma sanayiinde yerleşme politikaları, teknoloji yatırımları ve üretim kapasitesinin genişletilmesiyle uyumlu bir görünüm sergilemektedir. Bu çerçevede savunma harcamaları yalnızca güvenlik politikalarının bir unsuru değil aynı zamanda sanayi politikası ve teknolojik dönüşüm hedefleriyle bağlantılı stratejik bir yatırım alanı olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin kişi başına savunma harcaması 2014-2024 döneminde 110-231 dolar bandında seyretmiştir (Grafik 3). 2023'ten itibaren başlayan çıkışla kişi başına savunma harcamalarının 2025 tahmininde ise 265 dolara ulaşması beklenmektedir.

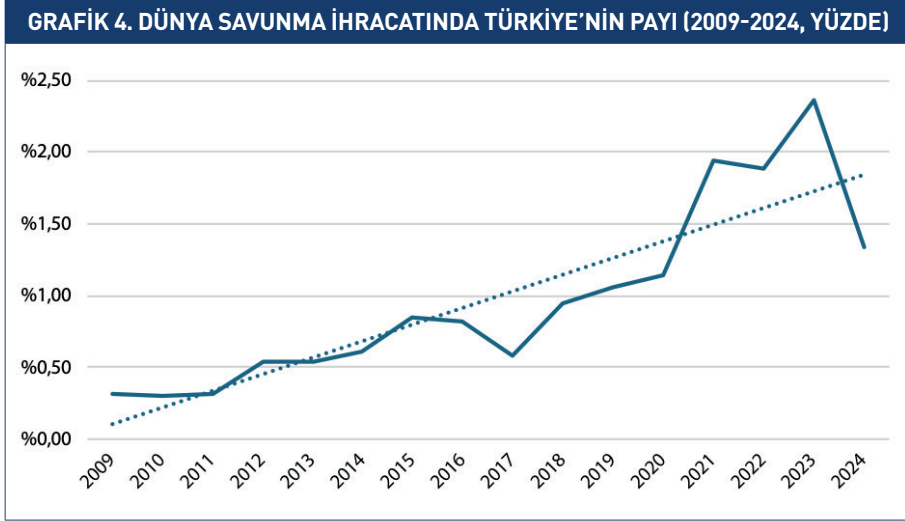
Kaynak: "Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2025)", NATO, (Haziran 2025), s. 61, erişim 22 Haziran 2026, <https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/publications-and-reports/annual-reports/sgar25-en.pdf>.

* t: tahmin edilen veri

Kişi başı savunma harcamalarında düzey karşılaştırması, Türkiye ile NATO ortalamaları arasındaki yapısal farkı açıkça ortaya koymaktadır. Türkiye'nin savunma harcamaları NATO ortalamasının beşte birinin altında seyretmektedir. Detaylara bakıldığında İttifakın Avrupa ve Kanada grubu için harcama ortalamasının 2014'teki 466 dolardan 2025 tahmininde 891 dolara yükselmesi yani yaklaşık iki katına ulaşması beklenmektedir.

NATO genel ortalaması ise aynı dönemde 1.118 dolardan 1.434 dolara çıkmış, daha ılımlı ama istikrarlı bir artış sergilemiştir. NATO için kişi başına savunma harcamalarındaki artış 2022 sonrasında belirgin biçimde ivmelenmektedir. Bu dönem NATO'nun tehdit algısındaki değişim ve Rusya-Ukrayna savaşının İttifak genelinde savunma harcamalarını yukarı çektiği döneme denk gelmektedir.

Öte yandan Türkiye'nin 2023 sonrasında kaydettiği artış, NATO ortalamasının altında kalmasına rağmen dikkat çekici bir ivmelenmeye işaret etmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de kişi başına harcamalar İttifak ortalamasının önemli ölçüde altında seyretmeye devam etmektedir. Bununla birlikte kişi başına harcamaların görece düşüklüğüne rağmen Türkiye'nin savunma sanayiindeki ihracat hamlesinin oluşturduğu iktisadi hacim ise dikkat çekicidir.

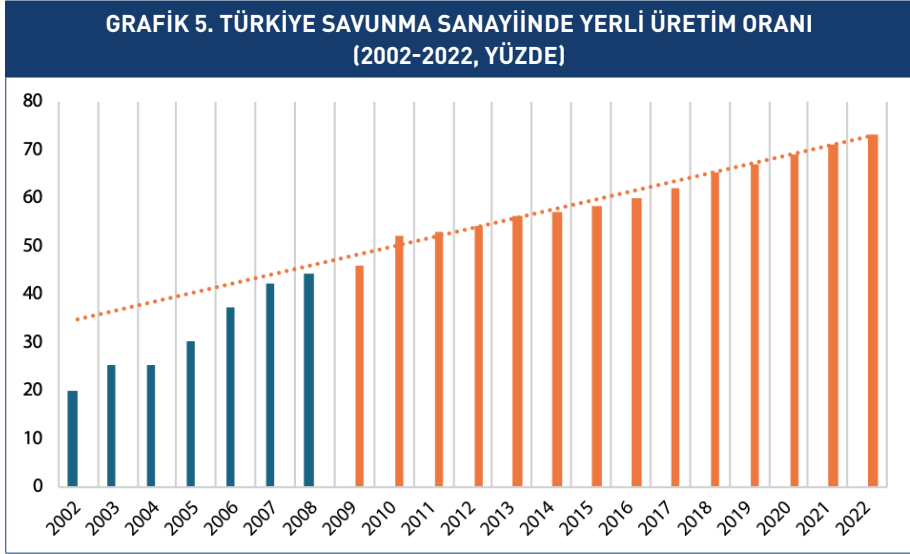

Kaynak: "Arms Transfers Database", SIPRI, (2025), erişim 22 Haziran 2026, <https://armstransfers.sipri.org/ArmsTransfer>.

Türkiye'nin dünya savunma ihracatındaki payı 2009-2024 döneminde belirgin bir yükseliş trendine girmiştir (Grafik 4). 2009'da yüzde 0,30 düzeyinde seyreden pay 2012-2015 döneminde yüzde 0,50-0,90 bandına yükselmiştir. Bu dönem savunma sanayii geliştirme politikalarının ihracat çıktıklarına yansımaya başladığı dönem olarak görülmektedir. 2016-2017 arasında yüzde 0,57-0,60 seviyesine gerileyen pay hemen ardından 2018'den itibaren yeniden ivme kazanmış ve 2020 sonrasında belirgin biçimde hızlanmıştır. 2022'de yüzde 1,90'a ulaşan oran 2023'te yüzde 2,37 ile on beş yıllık dönemin zirvesine çıkmıştır. 2024'te ise küresel ihracattan alınan pay yaklaşık yüzde 1,35 seviyesine gerilemiştir. Bu düşüş 2023 rakamının olağanüstü yüksekliği ve teslimatlardaki yıllık dalgalanmalar dikkate alındığında baz etkisine bağlı geçici bir düzeltme olarak değerlendirilmektedir.

Özet olarak Türkiye'nin savunma sanayii ihracatına ilişkin veriler üç temel bulguya işaret etmektedir. İlk olarak 2009-2023 döneminde kaydedilen güçlü artış, Türkiye'nin küresel savunma ihracatındaki konumunu önemli ölçüde güçlendirdiğini ve uluslararası pazarlarda daha etkin bir aktör haline geldiğini göstermektedir. İkinci olarak özellikle 2020 sonrasında gözlenen ivmelenme, insansız hava araçları (İHA) başta olmak üzere yüksek katma değerli platform ihracatındaki başarılarla paralel seyretmiş ve Türk savunma sanayiinin teknoloji üretme ve

küresel talebe cevap verme kapasitesini ortaya koymuştur.³ Üçüncü olarak 2024'te ihracat payında sınırlı bir gerileme yaşanmasına rağmen mevcut seviyeler tarihsel ortalamaların belirgin biçimde üzerinde kalmaya devam etmektedir. Bu durum Türkiye'nin savunma sanayiinde ulaştığı rekabet gücü ve ihracat performansının yapısal bir nitelik kazandığını teyit etmektedir.

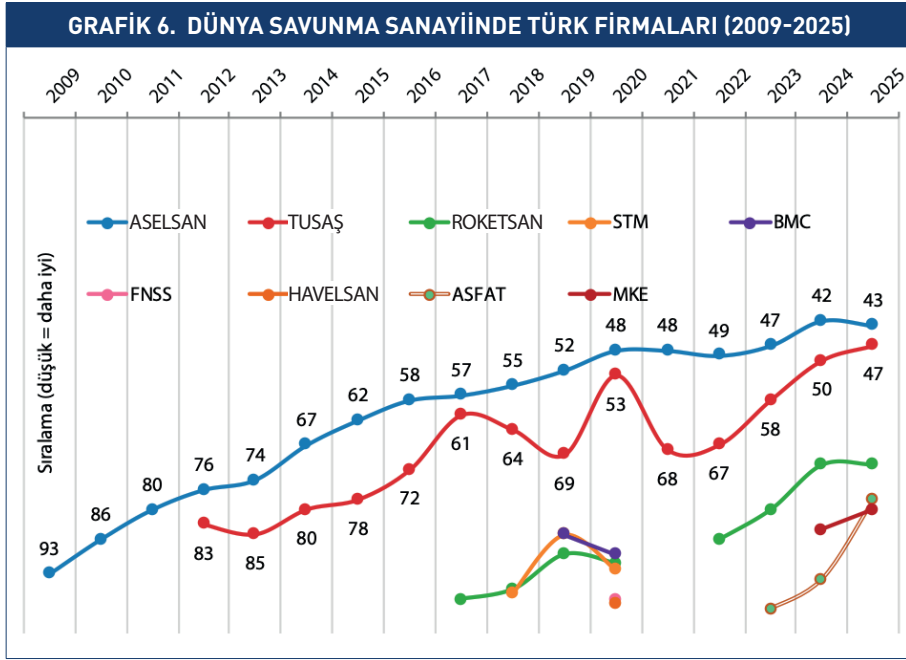
Kaynak: Başak Sezgin Kiroğlu ve Şennur Sezgin, "Savunma Ekonomisi ve Türkiye", içinde *Türkiye Ekonomisinin Güncel Sorunları 2*, ed. H. N. Bayraç ve E. Doğan (İstanbul: Ekin Yayınevi, 2024), 84-107'den aktaran Başak Sezgin Kiroğlu, "Yeni Dünya Düzeninde Türk Savunma İhracatı: Fırsatlar ve Zorluklar", *Maliye Çalışmaları Dergisi*, sayı 75 (2026): 9.

Türkiye'nin küresel savunma ihracatındaki payında yaşanan artışın arkasındaki yapısal dinamikleri anlayabilmek için savunma sanayiinde yerli üretim oranındaki gelişimin incelenmesi önem taşımaktadır. Zira yerlilik oranındaki yükseliş, dışa bağımlılığın azalmasının yanı sıra ihracata konu olan savunma sistemlerinin tasarım, üretim ve entegrasyon süreçlerinde ulusal yetkinliklerin güçlendiğine işaret etmektedir (Grafik 5). Savunma sanayii ihracatının temel bir belirleyicisi olarak değerlendirebileceğimiz yerlilik oranı 2002-2008 döneminde yüzde 20'den yüzde 40'lara yükselmiştir. 2009 itibarıyla yüzde 50 eşliğini aşmış ve Türkiye, savunma tedarikinde yurt dışı bağımlılığından yurt içi üretim ağırlığına geçişin fiili eşliğini ilk kez kalıcı biçimde geride bırakmıştır. Bu eşğin sembolik değerinin ötesinde yapısal anlamı, savunma sistemlerinin bileşen düzeyinde değil platform ve entegrasyon düzeyinde yerli tasarım ve üretimle karşılanmaya başladığına işaret etmesidir.

2009-2022 döneminde yerli üretim oranı yüzde 46'dan yüzde 73'e yükselerek toplam 27 puanlık bir artış göstermiştir. Bu artış yıllık yaklaşık 2 puanlık bir artışa karşılık gelmektedir. İncelenen dönem boyunca söz konusu yerli üretim oranında

3 Mehmet Yaren Bozğun, "Yıllara Göre Türkiye'nin Savunma ve Havaçılık İhracatı", Anadolu Ajansı, 7 Mayıs 2026, erişim 21 Haziran 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/51809>.

herhangi bir gerileme yaşanmamış, artış eğilimi kesintisiz ve istikrarlı bir şekilde sürdürülmüştür. Günümüzde ise bu oran yüzde 80’i aşmış düzeydedir.⁴ Verilerin ortaya koyduğu doğrusal eğilim, yerli üretim kapasitesindeki yükselişin uzun vadeli ve sürdürülebilir bir karakter taşıdığını göstermektedir. Ayrıca küresel salgın gibi önemli dışsal şokların bu gelişim sürecini belirgin ölçüde sekteye uğratmamış olması, dönüşümün konjonktürel faktörlerden ziyade kurumsal kapasite artışı ve sanayi politikalarıyla desteklenen yapısal bir temele dayandığına işaret etmektedir. Bu süreçte savunma sanayii ekosistemi derinleşmiştir. Bu noktada yerli tedarik zincirlerinin güçlendirilmesi, alt yüklenici ağlarının genişlemesi, teknolojik yetkinliklerin artırılması ve üretim altyapısının geliştirilmesi yoluyla sektörün sürdürülebilir büyüme kapasitesinin önemli ölçüde geliştiği değerlendirilebilir.

Kaynak: "Top 100 Defense Companies", Defense News, (2025), erişim 22 Haziran 2026, <https://people.defensenews.com/top-100>.

Savunma ihracatındaki bu yükseliş yalnızca dış satış performansındaki artışla sınırlı kalmamış, aynı zamanda Türk savunma sanayii firmalarının küresel ölçekteki kurumsal konumlarına da yansımıştır. İhracat kapasitesinin genişlemesi, teknoloji geliştirme yetkinliklerinin artması ve uluslararası pazarlarda elde edilen görünürlük, Türk firmalarının dünyanın en büyük savunma sanayii şirketleri arasındaki sıralamalarında yukarı yönlü bir hareket meydana getirmiştir. Bu nedenle, Türkiye'nin küresel savunma ihracatındaki payındaki artışın firma

⁴ "Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz'ın 2026 Yılı Bütçe Sunuş Konuşması: 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi", T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (Ekim 2025), erişim 21 Haziran 2026, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/10/Cumhurbaşkanı-Yardımcısı-Sayın-Cevdet-Yılmazın-2026-Yılı-Bütçe-Sunus-Konusmasi.pdf>.

düzeyindeki yansımalarını değerlendirmek amacıyla dünyanın en büyük savunma sanayii şirketlerini sıralayan listelerdeki Türk firmalarının performansının incelenmesi önem taşımaktadır (Grafik 6).

2009-2025 döneminde bu alanda en istikrarlı performansı ASELSAN sergilemiştir. Uzun yıllar listede yer alan tek Türk şirketi olan ASELSAN 2009'da 93. sıradan yer alırken yıllar içerisinde düzenli bir yükseliş kaydetmiş, 2024'te 42. sıraya kadar çıkarak tarihindeki en iyi derecesine ulaşmıştır. TUSAŞ listeye 2012'de 83. sıradan giriş yapmış ve özellikle son on yılda dikkat çekici bir yükseliş performansı sergilemiştir. ROKETSAN 2017'de listeye 98. sıradan dahil olmuştur. Diğer Türk şirketleri ise farklı yıllarda listeye girerek sektörün kurumsal çeşitliliğini ortaya koymaktadır. STM 2018'de 97. sıradan başladığı sıralamada 2019'da 85. sıraya yükselmiş, 2020'de ise 92. sırada yer almıştır. BMC 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla listeye girmiştir. FNSS ve HAVELSAN ise 2020'de sıralamada yer alarak ilk kez küresel ilk 100 şirket arasına girmiştir. Bununla birlikte son yıllarda listeye katılan şirketler arasında ASFAT ve MKE'de de yer almaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde 2009'da listede ASELSAN tek başına yer alırken 2025 itibarıyla ASELSAN, TUSAŞ, ROKETSAN, ASFAT ve MKE olmak üzere beş Türk şirketinin küresel ölçekte ilk 100 savunma sanayii şirketi listesinde bulunması dikkat çekici bir yapısal dönüşüme işaret etmektedir. Ayrıca STM, BMC, FNSS ve HAVELSAN gibi şirketlerin de farklı yıllarda listeye girmesi, Türkiye'nin savunma sanayiinde üretim kapasitesi, üretim çeşitliliği, teknolojik yetkinlik ve ihracat performansını önemli ölçüde geliştirdiğini göstermektedir.

Bu tablo, Türk savunma sanayiinin uluslararası ölçekteki görünürlüğünün 2018 sonrasında belirgin bir ivme kazandığını göstermektedir. Bu durum yerli üretim oranının yüzde 60 bandını aşmasının belirginleştiği ve bu oranı artırmaya yönelik politika reformlarının olgunlaştığı döneme denk gelmektedir. Söz konusu gelişmeler, küresel ölçekte öne çıkan bu firmaların Türk savunma sanayii içerisindeki konumları, sektörel ağırlıkları ve ekonomik katkılarının daha ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır.

TÜRKİYE'NİN SAVUNMA SANAYİİNDE LİDER FİRMALAR VE EKONOMİK ETKİLERİ

Analizin bu bölümünde Türkiye'deki savunma sanayii şirketlerinin 2009-2025 döneminde sergiledikleri ekonomik performans İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından her yıl yayımlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu verileri esas alınarak incelenmiştir.

Söz konusu dönem, Türkiye'nin savunma ve havacılık-uzay ekosisteminde köklü dönüşümlerin yaşandığı, yerli üretim hedeflerinin politika gündeminde belirleyici bir yer edindiği ve savunma ihracatının küresel ölçekte ivme kazandığı bir süreci kapsamaktadır.

Analizin odaklandığı on yedi yıllık zaman dilimi hem küresel finansal krizin geride bıraktığı derin izleri hem de savunma harcamalarında yaşanan yapısal yeniden yönelimi bünyesinde barındırmaktadır. Bu keşifim noktasında savunma sanayii firmalarının üretim, satış, karlılık ve ihracat boyutlarındaki gelişimini sistematik biçimde izlemek, sektörün küresel ekonomiyle kurduğu ilişkiyi ve rekabet gücündeki değişimi anlamak açısından analitik bir zemin sunmaktadır.

Analizin temel veri kaynağını İSO'nun her yıl kamuoyuyla paylaştığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması oluşturmaktadır. 1968'den bu yana kesintisiz yayımlanan bu veri seti, üretimden elde edilen net satışları temel ölçüt olarak almaktadır. Buna ilaveten net satışlar, brüt katma değer, öz kaynak, aktif toplamı, dönem karı ya da zararı, ihracat hacimleri ve çalışan sayısı gibi kapsamlı finansal ve çeşitli operasyonel göstergeler de sıralamada kullanılmaktadır.⁵

Analize dahil edilen beş firma İSO 500 endeksinde dönem boyunca genel olarak sürekli bir biçimde yer alan, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı işbirliği ve Türk savunma sanayiinin farklı alt sektörlerini temsil eden kuruluşlardır.

1. **ASELSAN Elektronik San. ve Tic. A.Ş. (ASELSAN):** Türkiye'nin en büyük savunma elektroniği kuruluşu olarak elektronik harp, haberleşme, radar ve optik sistemler başta olmak üzere geniş bir ürün yelpazesıyla faaliyet göstermektedir.⁶
2. **Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TUSAŞ):** Türkiye'nin havacılık ve uzay alanındaki en kapsamlı üretim altyapısına sahip kuruluşudur. Askeri ve sivil uçak, İHA/SİHA ve uzay sistemleri alanlarındaki faaliyetleriyle sektörün en belirleyici aktörlerinden biri konumundadır.⁷
3. **ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş. (ROKETSAN):** Roket, füze ve mühimmat sistemleri alanında uzmanlaşmıştır.⁸
4. **HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş. (HAVELSAN):** Savunma yazılımları, simülasyonlar, komuta kontrol sistemleri ve siber güvenlik alanlarında hizmet veren özgün bir konuma sahiptir. Donanım ağırlıklı rakiplerine kıyasla görece daha küçük bir ölçeği temsil etse de yüksek katma değerli yazılım ürünleriyle sektörde stratejik bir yer tutmaktadır.⁹

5 "Tarihçe ve Metodoloji", İSO 500, (2022), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.iso500.org.tr/tarihce-ve-metodoloji>.

6 "Hakkımızda", ASELSAN, (2025), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.aselsan.com/tr/hakkimizda>.

7 "Hakkımızda", TUSAŞ, (2026), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.tusas.com/kurumsal/hakkimizda>.

8 "Biz Kimiz", ROKETSAN, (2022), erişim 26 Haziran 2026, <https://www.roketsan.com.tr/tr/biz-kimiz/hakkimizda>.

9 "Hakkımızda", HAVELSAN, (2026), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.havelsan.com/tr/hakkimizda>.

5. **TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş. (TEI):** Milli ve yerli motor geliştirme kapasitesi inşa edilen kuruluş olarak hava platformlarının en kritik bileşeni olan motor teknolojisinde dışa bağımlılığı azaltma stratejisinin merkezinde yer almaktadır. Çalışmada bu firmanın 2009'dan 2024'e uzanan on altı yıllık verisi eksiksiz biçimde yer almaktadır.¹⁰

Bu analizin kapsadığı 2009-2025 dönemi on yedi yıllık bir gözlem penceresi-ne karşılık gelmektedir. Bu dönemin başlangıç noktası olarak 2009'un seçilmesi, küresel finansal kriz etkilerinin küresel ölçekte daraldığı ve Türkiye'nin savunma sanayiinde yerlilik hedeflerinin politika belgelerinde belirginleşmeye başladığı bir eşişe denk gelmektedir.¹¹

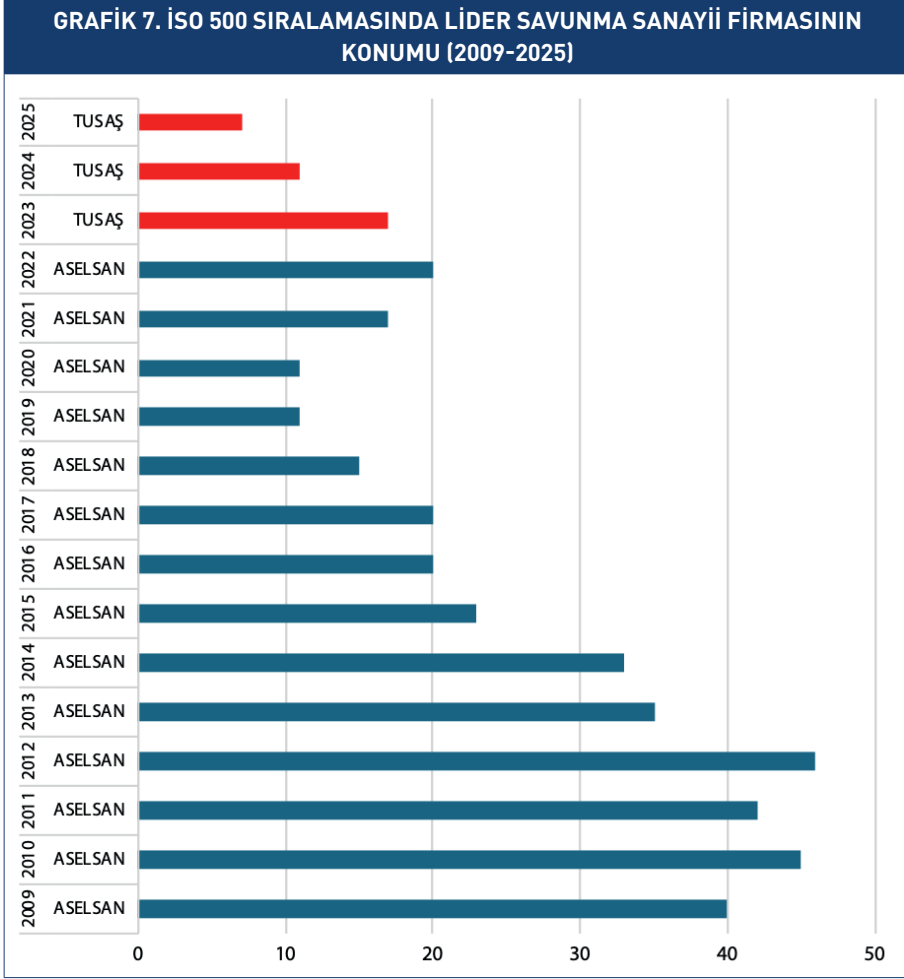
Bu dönem içinde Türkiye savunma bütçesini istikrarlı biçimde büyütmiş ve yerli sanayinin payını artırmaya yönelik yapısal reformları hayata geçirmiştir. İncelenen firmalar bu dönüşümün hem taşıyıcıları hem de en somut göstergeleri konumundadır. 2025'in bitiş noktası olarak belirlenmesi ise mevcut İSO 500 serilerinin son yayımlanan baskısına karşılık gelmekte ve analizin güncel bir kesit sunmasına imkan tanımaktadır.

Analizde kullanılan göstergeler İSO 500 metodolojisinde tanımlandıkları biçimiyle ele alınmaktadır. İncelenen dönemde Türkiye ekonomisinde yaşanan yüksek enflasyon süreci nedeniyle nominal büyüklüklerde gözlenen artışların bir bölümü fiyat düzeyindeki yükselişten kaynaklanabileceği için analiz parasal göstergelerdeki değişimlerle sınırlandırılmamıştır. Bu kapsamda firmaların İSO 500 sıralamasındaki konumlarının değişimi ile dolar cinsinden ihracat performansları da değerlendirmeye dahil edilerek reel performansı daha doğru yansıtan çok boyutlu bir analiz çerçevesi oluşturulmuştur. Buna ilaveten İSO tarafından yayımlanan İSO 500 araştırmasının özgün tanım, sınıflandırma ve hesaplama yöntemleri esas alınarak işlenmiş ve herhangi bir metodolojik dönüşüm veya yeniden sınıflandırmaya gidilmemiştir.

Yıllar itibarıyla İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde yer alan ve listede en önde gelen savunma sanayii şirketinin sıralamadaki konumu analiz edildiğinde (Grafik 7) savunma sanayii sektörünün Türkiye'nin sanayi yapısı içerisindeki ekonomik ağırlığının zaman içerisinde belirgin şekilde arttığına işaret etmektedir. 2009-2022 döneminde ASELSAN, İSO 500 sıralamasında savunma sanayiini en üst düzeyde temsil eden şirket olarak öne çıkmış ve özellikle 2013 sonrasında kaydettiği yükselişle Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları arasında üst sıralara yerleşmiştir. ASELSAN'ın zirvede yer aldığı dönemde ilk 10'a girmeye çok yaklaşması, şirketin yüksek teknoloji üretimi ve katma değer üretme kapasitesini de yansıtmaktadır.

10 "Hakkımızda", TEI, (2025), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.tei.com.tr/kurumsal/hakkimizda>.

11 Söz konusu eğilim, içinde bulunduğumuz dönemde de sürmektedir. Savunma sanayii 12. Kalkınma Planı'nda da öncelikli alanlar içindedir. bkz. "On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)", (Aralık 2023), T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf.

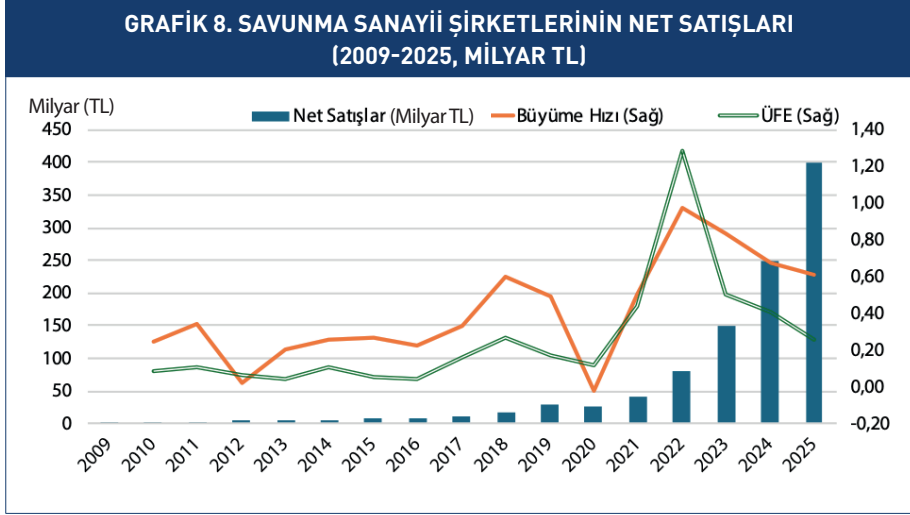
Kaynak: "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması (2009-2025 Baskıları)", İSO 500, (2009-2015), erişim 22 Haziran 2026, <https://www.iso500.org.tr>.

Öte yandan İSO 500'de son yıllarda TUSAŞ'ın gösterdiği yükseliş dikkat çeken unsurlardandır. 2023'ten itibaren İSO 500 içerisinde savunma sektörünü en üst sırada temsil eden kuruluş konumuna gelen TUSAŞ kısa süre içerisinde sıralamasını önemli ölçüde iyileştirerek 2025'te 7. sıraya kadar yükselmiştir.

2025'te ASELSAN da 9. sırada yer almış ve böylelikle ilk kez ilk 10'da iki savunma sanayii firması yer almıştır. Bu gelişme, şirketin üretim hacmindeki genişleme, ihracat kapasitesindeki artış ve milli hava platformları başta olmak üzere yüksek teknoloji projelerdeki etkinliğinin sanayi performansına yansıdığını göstermektedir. Böylece savunma sanayiinin geleneksel üretim alanlarının ötesine geçerek ileri teknoloji odaklı bir büyüme eksenine oturduğu görülmektedir.

Özet olarak ASELSAN ve TUSAŞ'ın İSO 500 sıralamalarında üst basamaklarda yer alması, savunma sanayiinin Türkiye ekonomisindeki stratejik ve ekonomik öneminin giderek arttığını ortaya koymaktadır. Savunma şirketlerinin sanayi sıralamalarındaki yükselişi, sektörün üretim kapasitesi, ihracat performansı, teknolojik

yetkinliği ve katma değer oluşturma gücündeki gelişmelerle paralel ilerlemektedir. Bu çerçevede savunma sanayii hem milli güvenlik hem de zamanla sanayileşme, teknolojik dönüşüm ve sürdürülebilir ekonomik büyüme hedefleri açısından Türkiye ekonomisinin önde gelen sektörlerinden biri haline gelmiştir.

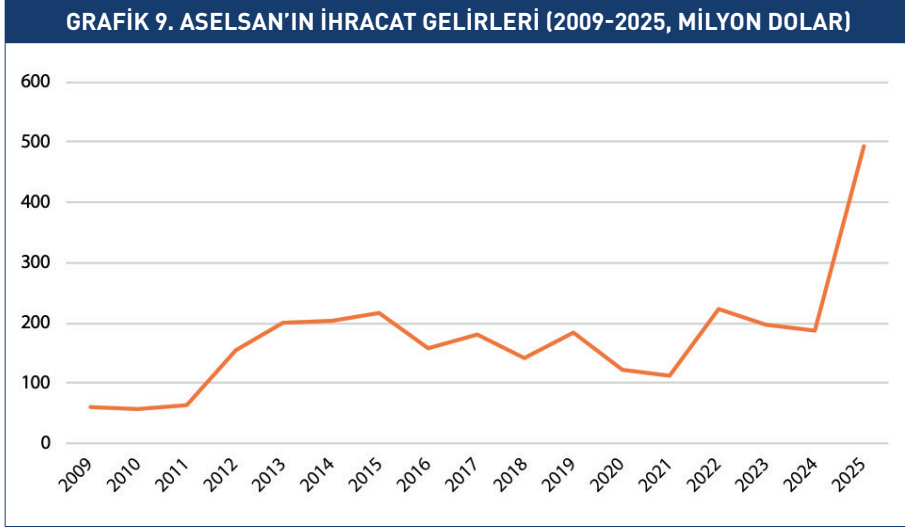
Kaynak: "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması (2009-2025 Baskıları)".

Türkiye'nin önde gelen savunma sanayii şirketlerinin 2009-2025 dönemindeki net satış gelirleri incelendiğinde (Grafik 8) net satışların dönem boyunca genel olarak artış eğiliminde olduğu ve özellikle 2021 sonrasında büyüme hızının belirgin şekilde ivme kazandığı görülmektedir. 2009'da birkaç milyar TL düzeyinde bulunan net satışlar 2018'e kadar kademeli bir artış sergilemiş, 2019'da ise yaklaşık 30 milyar TL seviyesine ulaşarak önemli bir sıçrama gerçekleştirmiştir. 2020'de sınırlı bir gerileme yaşanmasına rağmen takip eden dönemde yeniden güçlü bir yükseliş eğilimi başlamıştır.

2021 sonrasında savunma sanayii şirketlerinin net satışlarında dikkat çekici bir büyüme gerçekleşmiştir. Yaklaşık 40 milyar TL düzeyinde olan net satışlar 2022'de 80 milyar TL'nin üzerine çıkmış, 2023'te 150 milyar TL seviyesine yaklaşmış ve 2024'te 250 milyar TL sınırını aşmıştır. 2025'te ise net satışların yaklaşık 400 milyar TL seviyesine ulaşması, sektörün son yıllardaki büyüme performansının oldukça güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Bu hızlı yükseliş hem yurt içi savunma projelerindeki genişlemeyi hem de savunma sanayii ihracatındaki artışı yansıtmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde net satışlardaki yıllık ortalama yurt içi üretici fiyatlarının üzerinde seyreden güçlü artış savunma sanayiinin Türkiye ekonomisi içerisindeki ekonomik ağırlığının giderek arttığını göstermektedir. Özellikle son yıllarda milli savunma projeleri, yerli üretim kapasitesindeki gelişmeler, yüksek teknoloji ürünlerinin yaygınlaşması ve ihracat pazarlarının genişlemesi

sektörün gelir performansını destekleyen temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Net satışların 2021 sonrasında üstel bir büyüme eğilimine girmesi, savunma sanayiinin Türkiye'nin sanayi üretimi, ihracatı ve katma değer üretme kapasitesi açısından da önemli bir büyüme alanı haline geldiğine işaret etmektedir.

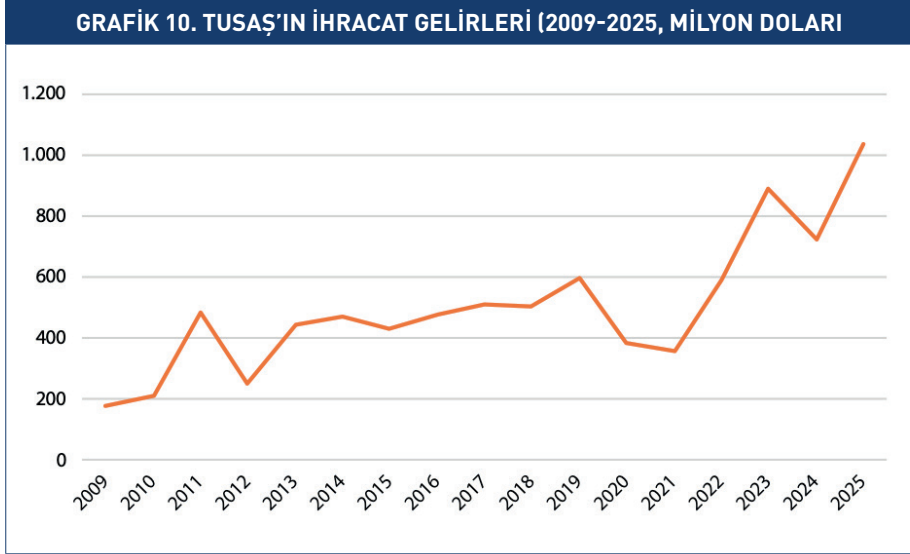
Kaynak: "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması (2009-2025 Baskıları)".

ASELSAN'ın 2009-2025 dönemindeki ihracat performansı incelendiğinde (Grafik 9) şirketin ihracat gelirlerinin uzun dönemde artış eğilimi sergilemekle birlikte dönemsel dalgalanmalar içerdiği görülmektedir. 2009'da yaklaşık 60 milyon dolar seviyesinde bulunan ihracat gelirleri 2012'de önemli bir sıçrama göstererek 150 milyon doların üzerine çıkmış, 2013-2015 döneminde ise 200 milyon dolar seviyelerinde istikrar kazanmıştır. Bu gelişme ASELSAN'ın uluslararası pazarlardaki faaliyetlerini genişletmeye başladığı ve ihracat odaklı büyüme stratejisinin güç kazandığı bir döneme işaret etmektedir.

ASELSAN'ın 2016-2021 döneminde ihracat gelirleri 100-200 milyon dolar bandında dalgalı bir seyir izlemiştir. Savunma sanayii ihracatının büyük ölçüde proje bazlı yapıya sahip olması, teslimat takvimleri ve uluslararası sözleşmelerin yıllara göre farklılaşması bu oynaklığın temel nedenleri arasında sayılabilir. Bununla birlikte şirket söz konusu dönemde ihracat kapasitesini koruyarak uluslararası pazarlardaki varlığını sürdürmüş ve küresel ölçekte rekabet gücünü artırmıştır.

2022 sonrasında ise ASELSAN'ın ihracat performansında yeniden güçlü bir yükseliş eğilimi görülmektedir. Özellikle 2025'te ihracat gelirlerinin yaklaşık 500 milyon dolar seviyesine ulaşması, serinin en yüksek değerini temsil etmektedir. Bu gelişme şirketin yüksek teknoloji ürünlerine yönelik dış talebin arttığını ve şirketin uluslararası savunma pazarlarındaki etkinliğini güçlendirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak ihracat gelirlerindeki uzun dönemli artış eğilimi ASELSAN'ın küresel savunma sanayii içerisinde rekabet edebilen ve yüksek

katma değerli ihracat üreten stratejik bir teknoloji şirketi konumuna ulaştığını ortaya koymaktadır.

Kaynak: "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması (2009-2025 Baskıları)".

TUSAŞ'ın 2009-2025 dönemindeki ihracat performansı incelendiğinde (Grafik 10) şirketin ihracat gelirlerinin uzun dönemde belirgin bir artış eğilimi sergilemekle birlikte dönemsel dalgalanmalar içerdiği görülmektedir. 2009'da yaklaşık 180 milyon dolar seviyesinde seyreden ihracat gelirleri 2010'da 200 milyon dolar bandına gelmiş, 2011'de ise 480 milyon doların üzerine çıkarak ilk önemli zirveye ulaşmıştır. 2012'de yaşanan sert gerilemenin ardından ihracat gelirleri 2013-2015 döneminde görece istikrarlı bir seyir izlemiştir. Bu dönem TUSAŞ'ın uluslararası pazarlardaki proje bazlı faaliyetlerini sürdürdüğünü ve ihracat kapasitesini koruduğunu ortaya koymaktadır.

2015-2019 döneminde ihracat gelirleri 400 milyon dolar bandını aşarak dalgalı ancak genel itibarıyla yatay bir seyir izlemiştir. Havacılık ve savunma sektörüne özgü proje bazlı gelir yapısı, teslimat takvimlerindeki farklılaşmalar ve uluslararası sözleşmelerin yıllara göre değişkenlik göstermesinin bu oynaklığın başlıca nedenleri arasında yer aldığı düşünülmektedir. Bununla birlikte TUSAŞ söz konusu dönemde uluslararası iş ortaklıkları ve ihracat bağlantılarını güçlendirerek küresel tedarik zincirlerindeki konumunu sağlamlaştırmıştır.

2020-2021 arasında ihracat gelirlerinde belirgin bir gerileme yaşanmış ve değerler 350 milyon dolar seviyesine inmiştir. Küresel salgının havacılık sektörü üzerindeki olumsuz etkileri ve uluslararası proje teslimatlarında yaşanan gecikmelerin bu düşüşün temel belirleyicileri olabileceği değerlendirilmektedir. Ancak 2022 itibarıyla güçlü bir toparlanma sürecine giren ihracat gelirleri izleyen yıllarda hızla yükselişe geçmiştir. 2023'te 900 milyon dolara yaklaşan ihracat 2024'te

yaklaşık 750 milyon dolara gerilemiş ve 2025'te ise dönemin en yüksek değerine ulaşarak milyar dolar bandını aşmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde ihracat gelirlerindeki uzun dönemli artış eğilimi TUSAŞ'ın iç pazardaki rolünün yanı sıra küresel havacılık ve savunma tedarik zincirlerinde etkin bir aktör haline geldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Yüksek teknoloji içerikli yapılar, sistem entegrasyonu ve mühendislik hizmetleri alanlarındaki ihracat kapasitesinin bu denli güçlenmesi, şirketin stratejik dönüşümü ve uluslararası rekabet gücünün somut bir göstergesi niteliğindedir.

SONUÇ

Bu analiz, Türk savunma sanayiinin son yirmi yılı aşkın dönemdeki ekonomik performansını çok boyutlu bir perspektiften değerlendirmiştir. Bulgular, Türkiye'nin savunma sanayiinde gerçekleştirdiği dönüşümün üretim kapasitesindeki artışla sınırlı olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte teknoloji geliştirme, kurumsal yapılanma, ihracat yetkinliği ve uluslararası rekabet gücü bakımından da kapsamlı bir yapısal değişim yaşanmaktadır. Örneğin ASELSAN artık sağlık teknolojileri alanında da yüksek teknoloji ürünler üretmektedir.¹²

Türk savunma sanayiindeki dönüşümün en belirgin göstergelerinden biri ise yerli üretim kapasitesinde yaşanan güçlü gelişmedir. Sektör, dış tedarik dayalı bir yapıdan yerli tasarım, üretim ve entegrasyon yeteneklerinin ön plana çıktığı bir yapıya dönüşmüştür. Bu dönüşüm, savunma sistemlerinin geliştirilmesi ve tedarikinde yerli yetkinliklerin artmasını sağlarken sektörün teknolojik bağımsızlığını da önemli ölçüde güçlendirmiştir. Böylece savunma sanayii, teknoloji üretimi ve bilgi birikimi oluşturan stratejik bir ekosistem niteliği kazanmış ve Ar-Ge harcamalarını beslemiştir.

Bu yapısal dönüşümün doğal bir sonucu olarak Türk savunma sanayiinin uluslararası pazarlardaki konumu da belirgin biçimde güçlenmiştir. Son yıllarda ihracat performansında gözlenen yükseliş, sektörün küresel pazarlarda rekabet edebilen bir üretim ekosistemine dönüştüğünü göstermektedir. Özellikle yüksek teknoloji içeren ürün ve sistemlerin uluslararası pazarlarda talep görmesi, Türk savunma sanayiinin yenilikçilik kapasitesi ve teknolojik yetkinliklerinin somut bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Sektördeki bu ilerleme, savunma sanayii firmalarının ekonomik sistem içerisindeki konumlarına da yansımıştır. Savunma şirketlerinin hem ulusal hem de uluslararası sıralamalarda üst basamaklara yükselmesi, sektörün sanayi üretimi, teknoloji geliştirme ve ihracat performansı açısından ekonominin önemli bileşenlerinden biri haline geldiğini göstermektedir. Bu çerçevede savunma sanayii, uygulanan

¹² Ali Atar, "Savunmada Gelişen Yetenekler Sağlık Sektörünün Hizmetinde", Anadolu Ajansı, 26 Haziran 2026.

etkin sanayi politikaları ile Türk sanayisinin dönüşümünde ve yüksek katma değerli üretim yapısının gelişiminde giderek daha belirgin bir rol üstlenmektedir.

Savunma harcamalarının ekonomik etkileri değerlendirildiğinde ise Türkiye deneyiminin klasik anlamda bir kamu harcaması genişlemesinden farklılaştığı görülmektedir. Savunma alanında gerçekleştirilen yatırımların önemli bir bölümü üretim kapasitesini artırma, teknolojik yetkinlikleri geliştirme ve ihracat kabiliyetlerini güçlendirmeye yönelmiştir. Bu durum, savunma harcamalarının kısa vadeli talep etkilerinin ötesinde teknoloji üretimi, bilgi birikimi, nitelikli istihdam ve verimlilik artışı gibi kanallar aracılığıyla uzun dönemli ekonomik kazanımlar oluşturma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak Türk savunma sanayiinin yakın dönemdeki gelişimi güvenlik hedefleri ile ekonomik kalkınma amaçlarının birbirini destekleyebildiği bir dönüşüm örneği sunmaktadır. Savunma sanayiinde elde edilen ilerleme, askeri kapasitenin güçlenmesiyle sınırlı kalmayıp teknoloji üretimi, sanayileşme, ihracat artışı ve ekonomik değer üretme açısından da önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu yönüyle Türkiye deneyimi, savunma sanayiinin ekonomik etkileri, teknoloji politikaları ve sanayi stratejileri arasındaki ilişkiyi inceleyen önemli ve öğretici bir vaka niteliği taşımaktadır.

HARUN TÜRKER KARA

2006'da Marmara Üniversitesi İngilizce İktisat Bölümü'nden lisans, 2013'te Gazi Üniversitesi Yönetim Bilimleri Bölümü'nden yüksek lisans ve 2019'da Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İngilizce Finans ve Bankacılık Bölümü'nden doktora dereceleri almıştır. 2007'de başladığı iş hayatında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ve Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda (TENMAK) çalışmış ve çeşitli yöneticilik görevleri üstlenmiştir. 2023'ten bu yana Ankara Medipol Üniversitesi'nde çalışmakta ve İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi dekan yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Reel sektörün ve bankacılık sektörünün finansal ve yönetim yapısı ile veri analitiği başlıca çalışma alanlarıdır.

Türk Savunma Sanayiinin Ekonomik Dönüşümü

Harun Türker Kara

Son yıllarda küresel güvenlik ortamında yaşanan dönüşümler, savunma sanayiini milli güvenlik politikalarının bir unsuru olmanın yanı sıra ekonomik büyüme, teknolojik dönüşüm ve uluslararası rekabet gücü açısından stratejik bir sektör haline getirmiştir. Küresel ölçekte yaşanan savaşlar ve jeopolitik gerilimler, tedarik zincirlerinde yaşanan kırımlar ve büyük güç rekabetinin yeniden yükselişe geçmesi, dünya genelinde savunma harcamaları ve savunma sanayii yatırımlarının hızlanmasına neden olmuştur. Bu yeni konjonktürde ülkeler savunma harcamalarını yerli üretim kapasitesi, teknoloji geliştirme ve ihracat performansının hızlandırıcısı olarak değerlendirmektedir.

Türkiye son yirmi yılda savunma sanayiini ekonomik ve teknolojik kalkınma stratejisinin önemli bileşenlerinden biri olarak konumlandırmıştır. Özellikle 2000-2010 döneminin ortalarından itibaren uygulanan yerleşme politikaları, araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yatırımları ve geniş bir yelpazedeki projeler sonucunda sektörün üretim kapasitesi, ihracat kabiliyeti ve uluslararası görünürlüğü belirgin biçimde artmıştır. Savunma sanayiinde elde edilen kazanımlar güvenlik alanıyla sınırlı kalmayarak yüksek teknoloji üretimi, nitelikli istihdam, mühendislik kapasitesi, ihracat gelirleri ve sanayi ekosisteminin gelişimi üzerinde de pozitif etkiler meydana getirmiştir. Bu nedenle Türk savunma sanayiinin performansı savunma politikalarının yanı sıra sanayileşme ve kalkınma perspektifleriyle de değerlendirilmesi gereken önemli bir başarı hikayesidir.

Bu analiz, Türk savunma sanayiinin 2009-2025 dönemindeki performansını küresel savunma harcamalarındaki eğilimler ve Türkiye'nin savunma politikalarındaki dönüşüm çerçevesinde ekonomik açıdan incelemektedir. Çalışmada öncelikle savunma harcamalarının ekonomi üzerindeki etkileri ve aktarım mekanizmaları ele alınmakta ardından Türkiye'nin savunma harcamalarındaki gelişimi NATO ve küresel eğilimlerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca savunma ihracatı, yerlilik oranı ve uluslararası rekabet göstergeleri üzerinden sektörün yapısal dönüşümü analiz edilmekte ve son olarak ASELSAN, TUSAŞ, ROKETSAN, HAVELSAN ve TUSAŞ Motor gibi sektörün önde gelen kuruluşlarının üretim, satış, ihracat ve kurumsal performansları incelenmektedir.

Analizin temel amacı, Türk savunma sanayiinin son dönemdeki yükselişinin arkasındaki ekonomik dinamikleri ortaya koymak ve sektörün Türkiye ekonomisindeki değişen konumunu veriler ışığında değerlendirmektir. Bu doğrultuda geniş ölçekli bir veri seti ile kapsamlı bir değerlendirme sunulmaktadır.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • BERLİN • BRÜKSEL

www.setav.org